

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра образотворчого мистецтва

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи
проф. Гаврилюк С. В. _____

«___» _____ 2013 р.

ОСНОВИ ДЕКОРАТИВНОГО РОЗПИСУ

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра

напряму 6.020205 «Образотворче мистецтво»

Програма навчальної дисципліни «Основи декоративного розпису» для студентів за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво»

” ____ ” _____, 2013 р. - ____ с.

Розробники: Каленюк О.М., доцент, кандидат педагогічних наук.

Рецензент: Лесик О.В., професор. доктор архітектури

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва

протокол № ____ від ____ . ____ . 2013 р.

Завідувач кафедри: _____ (Лесик О.В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту мистецтв

протокол № ____ від ____ . ____ . 2013 р.

Голова науково-методичної комісії інституту мистецтв _____ (Шиманський П.Й.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 2013 р.

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Основи декоративного розпису” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напрямку 6.020205 «Образотворче мистецтво».

Предметом вивчення навчальної дисципліни засвоєння змісту, теоретичних законів формування композиції декоративного розпису і практичних навиків оздоблення з метою забезпечення формування високої якості підготовки фахівця.

Міждисциплінарні зв'язки: «Історія мистецтва», «Композиція», «Українська і зарубіжна культура».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Заліковий кредит 1:

Змістовий модуль 1. Основні закономірності побудови орнаменту в декоративному розписі.

Змістовий модуль 2. Орнаментальні мотиви декоративного розпису східних країн

Заліковий кредит 2:

Змістовий модуль 3. Орнаментальні мотиви західноєвропейських країн

Заліковий кредит №3

Змістовий модуль 4. Декоративний розпис слов'янських народів.

Змістовий модуль 5. Петриківський розпис.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Основи декоративного розпису” є вивчення основних закономірностей декоративного розпису монументального і декоративно-прикладного мистецтва.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Основи декоративного розпису” є засвоєння орнаментальних, колористичних і технічних особливостей декоративного розпису.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати :

- закономірності побудови різних видів орнаменту;
- орнаментальні особливості мистецтва різних епох;
- особливості декоративного розпису у монументальному і декоративно-ужитковому мистецтві;

- традиційні особливості і прийоми декорування мистецьких творів ужиткового характеру;

вміти :

- стилізувати рослинні, анімалістичні, антропоморфні форми в декоративні;
- будувати різні види орнаментів на основі і самостійно створених мотивів;
- відображати орнамент декоративного розпису різних епох;
- демонструвати технічні навички у виконанні декоративного розпису.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 360 годин / 10 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Заліковий кредит №1

Змістовий модуль 1. Основні закономірності побудови орнаменту в декоративному розписі.

Тема 1. Основи декоративного розпису. Вступ.

Структура терміну. Завдання курсу «Основи декоративного розпису» Настінний (монументальний), на речах ДПМ, станковий. Художник і мистецький твір. Комунікативні можливості. Видова характеристика розписів. (Декоративний і реалістичний; професійний і самодіяльний). Короткий історичний огляд настінного, станкового розпису, та розпису на виробах з ДПМ.

Тема 2. Зміст і форма орнаментів та орнаментальних мотивів.

Значення орнаменту в системі виразних засобів творів мистецтва. Структурно-складове формотворення (геометричні форми, рослинні або тваринні складники). Природні і не природні форми, комбіновані. Тектонічно-композиційні особливості побудови декору (статика, динаміка, симетричність, центричність, спіральність, лінійність).

Тема 3. Орнаментальна композиція і особливості її побудови.

Поняття «композиція». Орнаментальна композиція. Виразні засоби орнаментальної композиції. Правила і закони орнаментальної композиції. Статика і динаміка - першооснова усіх закономірностей орнаментального мистецтва. Закон пропорційності. Закон субпідряності. Закон трьохкомпонентності. Закон контрасту. Закон орнаментального контрапункту. Закон простоти.

Поняття «модуль» і «мотив» в орнаментиці. Знаковість і символіка в орнаменті. Види рапортних композицій і способи їх будови. Форми рапорта.

Тема 4. Принцип стилізації та декоративне зображення елементів.

Поняття «стилізація». Етапи і принципи стилізації. Геометричні орнаментальні мотиви. Метод комбінаторики. Метод фокальних об'єктів. Метод морфологічного аналізу. Комбінаторика об'ємна, площинна.

Змістовий модуль 2. Орнаментальні мотиви декоративного розпису східних країн

Тема 5. Орнаментальні мотиви Китаю, Японії, Індії.

Символіка і знаковість китайського декоративного мистецтва. Ієрогліфи і слова як декоративні мотиви. Мотиви декоративного розпису китайського фарфору. Характерні орнаментальні мотиви китайського шовку.

Основні риси японської культури. Японське мистецтво лаків. Декоративний розпис в оздобленні виробів з металу. Особливості декорування японського костюма.

Роль буддизму і індуїзму на формування мистецтва Індії. Емалевий розпис в ювелірному мистецтві. Декоративні мотиви виробів з бронзи, дерева, кераміки. Мотиви оздоблення сарі.

Тема 6. Орнаментальні мотиви мусульманських країн

Основні риси мусульманського декоративного мистецтва. Характерні елементи декору. Арабеска, арабська в'язь. Книжкова мініатюра художників багдадської школи. Мистецтво каліграфії. Типологія і оздоблення керамічних виробів. Турецький фаянс. Люстрові розписи. Турецьке мистецтво виготовлення і оздоблення шлемів. Мотиви орнаменту текстильних виробів.

Заліковий кредит № 2

Змістовий модуль 3.. Орнаментальні мотиви західноєвропейських країн

Тема 7. Візантійський орнамент і орнамент Середньовіччя.

Риси схожості візантійського мистецтва з мусульманським. Ранньохристиянський період. Орнаментика візантійських фресок, мозаїк, книжкової мініатюри..

Характерні декоративні мотиви орнаменту Середньовіччя. Символіка і знаковість. Релігійний характер романського настінного живопису. Художнє оздоблення тканин.

Тема 8. Готичний і ренесансний декор.

Геральдика і рослинний орнамент в архітектурних елементах кам'яної різьби в епоху готики. Керамічних поливані плити для підлоги і їх оздоблення. Вітражі – як основний вид художніх виробів зі скла в готичній Європі. Вплив архітектури і скульптури на розвиток ювелірного мистецтва. Зразки перегородчатих емалей в колекціях відомих музеїв Європи. Художні вироби в техніці бронзового лиття і кованого заліза. Типологія меблів готичної

епохи. Меблі церковних споруд. Європейські центри художнього оздоблення тканин. Італійський текстиль. Англійська вишивка. Паризькі шпалери. Основні риси епохи Відродження. Італійська і французька ренесансна кераміка. Венеціанське скло епохи Відродження. Художня обробка металу. Мистецтво обробки заліза в Німеччині. Художня обробка дерева в меблях епохи Ренесансу. Маркетрі і інкрустація в оздобленні дерев'яних виробів.

Тема 9. Декоративний розпис стилю бароко і класицизму

Типові специфічні риси бароко. Особливості орнаменту епохи бароко та рококо. Декоративна садово-паркова кам'яна скульптура. Елементи декору художника Шарля Лебрена. Декоративний живопис в оздобленні версальського комплексу. Гравіювання, емалевий розпис, наліпний декор в мистецтві художньої обробки скла. Художня обробка металів. Пишність і масивність в оздобленні дерев'яних меблів.

Естетичні принципи епохи класицизму. Французьке скло «богемського стилю». Ювелірне мистецтво французьких і англійських художників. Залізні і бронзові вироби епохи класицизму. Типологія меблевих виробів і їх оздоблення.

Заліковий кредит №3

Змістовий модуль 4. Декоративний розпис слов'янських народів

Тема 10. Декоративний розпис слов'янських народів. Російський розпис.

Декоративне мистецтво слов'ян. Декоративний розпис предметів утилітарного і декоративно - художнього призначення; предмети сувенірно-подарункового характеру; предметів - прикрас інтер'єру; скульптури малих форм та предметів церковно - культового призначення.

Російський декоративний розпис. Хохломський розпис. Типологія виробів. Основні декоративні елементи. Гжель як основний центр високохудожньої кераміки. Особливості колориту і композиції. Мистецтво Палеха. Жостовські підноси. Російська іграшка.

Тема 11. Український декоративний розпис.

Український декоративний розпис. Розпис культових споруд. Декоративна кераміка Опішні, Косова. Писанковий розпис. Підлаковий розпис по дереву: гуцульський, петриківський.

Змістовий модуль 5. Петриківський розпис

Тема 12. Мистецький доробок майстрів петриківського розпису.

Традиції петриківського розпису. Самобутність орнаментики настінного розпису на Дніпропетровщині. Тетяна Пата і відродження давніх традицій. Школа петриківського розпису. Мальовка - традиційний розпис на папері.

Традиційна орнаментика і колорит. Народні майстри петриківського розпису. Підлаковий розпис по дереву.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Заліковий кредит № 1

Модуль 1 Поточне оцінювання			Модуль 2 Підсумкове оцінювання		Модуль 3 (ІНДЗ)	Сума балів
T1,2,3,4.	T5	T6	МКР №1	МКР №2	10	100
10	10	10	30	30		

Заліковий кредит № 2

Модуль 4			Модуль 5		Модуль 6 (ІНДЗ)	Сума балів
T7	T8	T9	МКР №1	МКР №2	10	100
10	10	10	30	30		

Заліковий кредит № 3

Модуль 7			Модуль 8		Модуль 9 (ІНДЗ)	Сума балів
T10	T11	T12	МКР №1	МКР №2	10	100
10	10	10	20	40		

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Декоративно-прикладне мистецтво» здійснюється за допомогою поточного контролю у формі лабораторних робіт, індивідуальних завдань та підсумкового контролю у формі модульних контрольних робіт.

5. Список джерел

1. Бычков В. Культура Византии IV-VII вв. – М., 1988.
2. Виноградова Н., Николаева Н. Искусство стран Древнего Востока. – М., 1979.
3. Виппер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства. – М.: Изобраз. искусство, 1985. – 288 с.
4. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. – Вып. 1. – М., 1986.
5. Древние цивилизации / С.С. Аверинцев, В.П. Алексеев, В.Г. Ардзинба и др.; Под общ. ред. Г.М.Бонгард-Левина. – М.: Мысль, 1989. – 479 с.
6. Жоголь Л.Е. Декоративное искусство в современном интерьере . – К., Будивельник, 1986. – С. 12–70.

7. Івано-Франківський художній музей: Альбом /Авт. упоряд. М.Якібчук. – К.: Мистецтво, 1989. – 128 с.: іл..
8. Западноевропейская художественная культура XVIII в. – М., 1980.
9. История искусства зарубежных стран. Первобытное общество, Древний Восток, античность. – М., 1980.
10. Кузицина В.И. История древнего Востока. – М., 1988. – 567 с.
11. Кузьмина М.Т. История зарубежного искусства. – М., 1984. – 504 с.
12. Кара-Васильева Т. Творці дивосвіту. К.: Рад.школа, 1984. –175 с.
13. Кара-Васильева Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю». – К.: Либідь, 2005. – 280 с., іл..
14. Кириченко М.А. Український народний декоративний розпис: Навч. посіб. – К.:Знання-Прес, 2006. – 228 с.
15. Козлов В. Основы художественного оформления текстильных изделий: Ученик для вузов. – М.: Легкая и пищевая промышленность, 1981. – 264 с.; илл.
16. Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини: Альбом/Авт.-упоряд. О.А.Кратюк. – К.:Мистецтво,1991. – 208 с.:іл..
17. Литвинець. Е. Чарівні візерунки. – К.: Рад.школа, 1985.
18. Мистецтво другої половини ХІХ – ХХ ст.. /Істрія українського мистецтва, □ К.: 1970.
19. Найден О. Орнамент українського розпису □ К.: Наукова думка, 1989.
20. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. – К.: Мистецтво, 1981. – 286 с.
21. Ніколаєва Т.Історія українського костюма. – К.: Либідь, 1996. –176 с.; іл.
22. Приймаченко М.А. Марія Приймаченко: Альбом /Авт.-упоряд. Н.велігоцька. – К.: Мистецтво, 1994. – 132 с.: іл..
23. Хансен Б. Роспись по шелку М., 1997.
24. Тяжелов В.Н. Искусство средних веков в западной и центральной Европе. – М., 1981.
25. Хоруженко К.М. Мировая художественная культура: Структурно-логические схемы: Учеб. Пособие для студ. Высш. и сред. учеб. заведений. – М.: ВЛАДОС, 1999. – 208 с.: ил.
26. Шевченко Є. Українська народна тканина. – К.: Артанія, 1999. – 416 с., іл..
27. Приймаченко М.А. Марія Приймаченко: Альбом /Авт.-упоряд. Н.велігоцька. – К.: Мистецтво, 1994. – 132 с.: іл..